

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใช้ครัวในบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา หมู่บ้าน ปรีชา 1 Aging Usage of Kitchen in Houses : A Case Study of Preecha 1
ชื่อผู้เขียน	นางสาวอชิรา ประสงค์เจริญ (Miss. Achira Prasongcharoen)
คณะ	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ จันทน์ เพชรานนท์
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาคุณลักษณะของพื้นที่และพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ของผู้สูงอายุบริเวณห้องครัว เพื่อหาความพึงพอใจต่อรูปแบบทางกายภาพของห้องครัวสำหรับผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการประกอบอาหาร

สืบเนื่องมาจากโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไปโดยการที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากขึ้นประกอบกับการที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจสมัยนี้ทำให้ลูกหลานมีความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวลดน้อยลง ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่บ้านจำเป็นต้องอยู่คนเดียวในบางเวลาและจำเป็นต้องดูแลตัวเอง โดยพบว่าพื้นที่ห้องครัวภายในบ้านเป็นพื้นที่ ๆ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุรองลงมาจากห้องน้ำ (Susan E. Carter, 1997) เนื่องจากการศึกษาเรื่องห้องครัวในบ้านกับผู้สูงอายุในประเทศไทยยังมีน้อยจึงควรมีการศึกษาลักษณะครัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้สูงอายุ

การศึกษานี้เน้นศึกษาเฉพาะพื้นที่ “ห้องครัวภายในบ้านเดี่ยว” โดยศึกษาลักษณะทางสังคม คุณลักษณะของพื้นที่และพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ของผู้สูงอายุ โดยมีตัวแปรลักษณะทางสังคม คือ เพศ อายุ จำนวนผู้อยู่อาศัย ช่วงเวลาที่ใช้งานบริเวณห้องครัว ตัวแปรลักษณะพื้นที่คือ รูปแบบการจัดวางครัว วัสดุพื้นผิว พื้นที่ต่อบุคคลและระยะเอื้อมถึง ตัวแปรลักษณะพฤติกรรมคือ การใช้เครื่องใช้และเฟอร์นิเจอร์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเตรียมอาหาร ปรุงอาหาร การล้าง และการเก็บ

โดยเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในบ้านเดี่ยวขนาด 50-60 ตารางวา ราคา 4-6 ล้านบาท จำนวน 12 หลัง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อทราบความพึงพอใจและปัญหาและใช้การสังเกตสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมในการประกอบกิจกรรมในครัวของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเป็นค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ค่าความถี่ในการลำดับพฤติกรรม ร่วมกับการวิเคราะห์ลักษณะพื้นที่ด้วยหลักการทางสถาปัตยกรรม และสรุปเป็นแนวทางการออกแบบรูปแบบห้องครัวสำหรับผู้สูงอายุในบ้าน

Abstract

The aim of this study is to investigate area characteristics and usage behavior of the elderly in kitchen areas to discover satisfaction of the elderly on physical patterns according to their cooking behavior.

Because of change in population structure, the number of the elderly gradually increase while their descendants cannot fully support the elderly in their family. The elderly must be sometimes alone and self-care. Moreover, the kitchen is the place where accidents occur frequently secondly, while a bathroom is the most frequent accident occurrence place (Susan E. Carter, 1997). Furthermore, the studies on the relationship of the kitchen and the elderly are bare. Hence the most appropriate characteristics for the elderly should be investigated.

This study focuses on the kitchen area in single houses. The variables to be studied are social aspect, area characteristics and usage behavior of the elderly, each of which is described in detail as follows: (1) the social aspect contains sex, age, number of dwellers, and time of use (2) the area characteristics are kitchen layouts, texture, area per person, and reaching distance, and (3) the behavior aspect involves usage of tools and furniture relating to preparing, cooking, cleaning, and storing.

We conducted this study using a qualitative data collection approach in 12 single houses with 50-60 square wa and 4-6 million Baht. Elementary data collection was done by deeply interviewing for satisfaction and unsatisfaction combined with monitoring surrounding and cooking behaviors of the sample elderlies in the kitchen. The collected data were then statistically analyzed by average satisfaction value,

frequency of behavior sequences. Next, the obtained results were analyzed by Architecture principles. Finally the guideline of kitchen design for the elderly in the house were concluded.